

Rozprawka problemowa

Zasady wypowiedzi argumentacyjnej

Kolejność działań

- Przeczytaj uważnie temat i zastanów się, co jest Twoim zadaniem.
- Przeczytaj zamieszczony tekst i pomyśl, na jaką tezę wskazuje – pomoże Ci to zająć właściwe stanowisko, które musi być zgodne z podanym fragmentem.
- Postaw tezę.
- Zgromadź argumenty – najpierw w oparciu o podany tekst, a następnie odwołując się do całości lektury oraz wybranych przez siebie tekstów (zgodnie z poleceniem).
- Każdy argument poprzyj przykładem z tekstów – podanego i wybranych.
- Sformułuj wnioski.
- Napisz rozprawkę.
- Przeczytaj swoje wypracowanie i dokonaj autokorekty.

Budowa rozprawki problemowej

1. Wstęp

- wprowadzenie do tematu
- teza

2. Rozwinięcie

- argumenty
- dowody do argumentów

3. Zakończenie

- sformułowanie wniosków

Schemat rozprawki problemowej

• Teza:

• .....
• ...

• 1). Argument wynikający z analizy podanego fragmentu:

• .....
• ...

• Przykład do argumentu pochodzący z podanego fragmentu:

• .....
• ...

• 2). Argument wynikający z analizy całego tekstu:

• .....
• ...

• Przykład do argumentu pochodzący z całego tekstu:

• .....
• ...

• 3). Argument wynikający z pierwszego samodzielnie wybranego tekstu:

• .....
• ...

• Przykład do argumentu pochodzący z .....

• .....
• ...

• 4). Argument wynikający z drugiego samodzielnie wybranego tekstu - .....

• .....
• ...

• Przykład do argumentu pochodzący z .....

• .....
• ...

• Wnioski

• .....
• .....

Pamięć o człowieku – trwa czy przemija? Rozważ i uzasadnij na podstawie fragmentu *Księgi Koheleta* oraz wybranych lektur obowiązkowych.

Teza:

Pamięć o człowieku trwa, dopóki pamiętają o nim żywi; zależy więc od tych, którzy pozostają.

Argument na podstawie podanego fragmentu:

Pokolenia następują tak szybko po sobie, że trudno ocalić w pamięci poszczególnych ludzi.

Przykład do powyższego argumentu:

Według Koheleta ziemia trwa, powtarzają się wszystkie przyrodnicze zjawiska, ale ludzkie pokolenia przemijają bez śladu: „Nie pozostaje pamięć o ludziach dawnych”.

Argument na podstawie podanego fragmentu:

Wszystko na świecie, co związane z życiem człowieka, to marność, dlatego i pamięć, jako rzecz ludzka, podlega władzy vanitas.

Przykład do powyższego argumentu:

Kohelet powtarza w swojej księdze „Marność nad marnościami i wszystko marność”, mówi, że nawet wielkie dzieła człowieka przemijają.

Argument na podstawie wybranej lektury („Krzyżacy”):

Człowiek, dopóki żyje, nigdy nie zapomina osób, które kochał i były dla niego ważne.

Przykład do powyższego argumentu:

Jurand ze Spychowa nie zapomina o swojej żonie, która zmarła ze strachu w czasie najazdu Krzyżaków, szuka całe życie zemsty na wrogach, chce pomścić jej śmierć.

Argument na podstawie wybranej lektury („Treny”):

Rodzice nigdy nie zapominają o dzieciach, które utracili.

Przykład do powyższego argumentu:

Jan Kochanowski w „Trenach” wyraża rozpacz po śmierci Urszulki, nie może się z nią pogodzić, w „Trenie VIII” przedstawia pustkę w domu po utracie córki.

Argument na podstawie wybranej lektury (poezja Kochanowskiego):

Pamięć o wielkich ludziach nigdy nie umiera, jeśli stworzyli dzieła nieśmiertelne, potrzebne kolejnym pokoleniom.

Przykład do powyższego argumentu:

Fraszki, pieśni i treny Kochanowskiego nieustannie są czytane, poeta mówi do nas poprzez swoje wiersze – uczy, jak żyć, dzieli się swoimi przeżyciami, spostrzeżeniami, np. fraszka „Na dom w Czarnolesie”, pieśń „Nie porzucaj nadzieje”.

TEZA

to krótkie, konkretne zdanie twierdzące,
prezentujące określony sąd,
który można udowodnić argumentami
i poprzeć je dowodami.

O TYM MUSISZ PAMIĘTAĆ REDAGUJĄC TEZĘ:

1. Powinna mieć postać krótkiego, rzeczowego zdania twierdzącego.
2. Powinna wyływać z załączonego do tematu tekstu.
3. Powinna rozstrzygać problem postawiony w temacie.
4. Powinna być umieszczona we wstępie.

Dobra teza : **Książki uczą i wychowują.**

Zła teza: **Czytanie jako element kształtujący osobowość człowieka.**

Wstęp – struktura maksymalna

- zbudowanie tła,
- nawiązanie do tematu,
- określenie stanowiska (teza/hipoteza/pytanie),
- zapowiedź dalszej części tekstu (w tym także materiału dowodowego).

Przykład wstępu

Ludzie już od wielu wieków szcycą się wolną wolą. Ogarnia ich uczucie zadowolenia, kiedy tylko pomyślą o swoich osiągnięciach, a swój sukces (według ich opinii) zawdzięczają wolnej woli i decyzjom podejmowanym przez nich samych. Uważam jednak, iż nie jest to do końca zasługa wolnej woli. Dlatego właśnie jako moją tezę przyjmuję stwierdzenie, że to siły niezależne od człowieka decydują o jego losie. Wiele utworów literackich podejmuje tematykę związaną z wolną wolą, przedstawiając bohaterów, których los pomimo decyzji przez nich podejmowanych, jest ściśle określony dla każdego. Napisaną tezę postaram się poprzeć argumentami, odwołując się do fragmentu „Lalki” Bolesława Prusa, całego utworu oraz innego tekstu kultury.

Przykład argumentu

Są również^{1.} inne siły, które nieodwracalnie zmieniają życie. Największą, najbardziej zagadkową^{2.}, najsilniejszą z nich jest miłość. Ona uderza niespodziewanie i nie^{3.} ma sposobu, by się przed nią uchronić. W jej sidła wpadł również Stanisław Wokulski, który bez pamięci zakochał się w Izabeli Łęckiej. Był w stanie zrobić dla^{4.} jej wszystko [...].

Legenda:

1. – nawiązane do poprzedniej partii tekstu
2. – widoczny argument, pojawiający się w pracy w porządku narastającym, stopniującym siłę argumentacji
3. – następnie rozwinięcie argumentu
4. – i przykład

Przykład argumentu

1. Są również inne siły, które nieodwracalnie zmieniają życie. 2. Największą, najbardziej zagadkową, najsilniejszą z nich jest miłość. 3. Ona uderza niespodziewanie i nie ma sposobu, by się przed nią uchronić. W jej sidła wpadł również Marek Winnicjusz, który bez pamięci zakochał się w Ligi. Był w stanie zrobić dla niej wszystko, zrezygnować z bogactwa i wygodnego życia.

1. – nawiązane do poprzedniej partii tekstu
2. – widoczny argument, pojawiający się w pracy w porządku narastającym, stopniującym siłę argumentacji
3. – następnie jego rozwinięcie
4. – i przykład

Błędy w konstruowaniu argumentów

Najczęstszym błędem jest **pomylenie przykładu z argumentem**, czyli zamiast formułować stwierdzenie, które wspierać będzie stanowisko, podaje się egzemplifikację. Najczęściej sprowadza się to po prostu do przywołania, a nawet streszczenia fragmentu fabuły danego utworu, np.:

Kolejnym argumentem na poparcie mojej tezy jest postać Hioba.

Innym przykładem potwierdzającym tezę (...)

Całym zbiorem utworów, w których mowa jest o tym, że człowiek jest bezsilny wobec sił, jakie kierują jego losem, jest mitologia. Starożytni wierzyli, że wszystko co dzieje się na ziemi, dzieje się za sprawą bogów.

Błędy w konstruowaniu argumentów

Czasem piszący nie potrafi właściwie argumentować, co niejednokrotnie wynika z niezrozumienia polecenia lub braku konsekwencji (niektórzy sami sobie przeczą...)

1. Motyw ludzkiego losu podjął między innymi wybitny pisarz epoki pozytywizmu Bolesław Prus.

Właściwie brak tu argumentu, na dodatek taki początek akapitu wskazuje na niezrozumienie polecenia.

---

2. Przede wszystkim o ludzkim losie decyduje wolna wola człowieka, dopiero później siły niezależne od człowieka. To właśnie człowiek sam kreuje swój świat, los. To od niego zależy, jaki los go dopadnie.

W „Lalce” Bolesława Prusa ludzie, głównie robotnicy, nie mają w pełni wpływu na swój los, mimo, że krzyczą głośno o swojej wolnej woli, to i tak ta wolna wola nie ma jakiegokolwiek pokrycia.

Ten przykład pokazuje, że autor stawia tezę, natomiast w następnym akapicie ilustruje ją (bo trudno tu nawet mówić o argumentacji) przykładem adekwatnym raczej do przeciwnego stanowiska

Przykład akapitu

Niekiedy historia staje się siłą decydującą o ludzkich losach, ale nawet wtedy niektórzy potrafią zachowywać się zgodnie z własną wolą i przekonaniem. Człowiek czasem znajduje się w takiej sytuacji, w której nie ma wielkiego wpływu na swoje życie, a żyjąc moralnie w normalnym świecie, mógłby zacząć żyć niemoralnie w świecie odwróconego dekalogu, bez norm i zasad. W takiej szczególnej sytuacji znalazł się Gustaw Herling-Grudziński, autor „Innego świata”. W obozie sowieckim, w którym przebywał, większość więźniów, zmuszana do niewolniczej i morderczej pracy zaspokajała jedynie podstawowe potrzeby, nieraz kosztem innych ludzi. Jednak Grudziński prezentuje postawy ludzi, którzy w wyniku niezgody na zło i niemoralność potrafili decydować zgodnie z wolną wolą i przekonaniem. Tak zachowywał się Kostylew, który wolał wybrać śmierć niż uleganie znienawidzonej władzy. Skoro nawet tak szczególne okoliczności nie są w stanie kierować ludzkim losem, gdy ktoś chce pozostać wiernym sobie, to chyba nic nie może zniszczyć wolnej woli człowieka.

Główna myśl przedstawiona jest w pierwszym zdaniu, kolejne zdanie to jej rozwinięcie, dalej pojawia się ilustracja argumentu, a na końcu akapit zostaje spuentowany, a zarazem powtórzone zostaje stanowisko autora wobec polecenia.

Zakończenie – struktura maksymalna.

Powyższe przykłady potwierdzają założenie, że każdy z nas decyduje w większym stopniu o tym jak będzie wyglądało jego życie, jak potoczy się jego los. Są osoby tj. Wokulski, którzy wbrew wszystkiemu podążają za swoimi celami, jak i tacy jak Marmieładow, którzy poddadzą się. Wszystko zależy od nas samych oraz od tego jak nasza wolna wola na nas wpływa.